

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 8.

V Ljubljani, 27. februarja 1896.

Letnik II.

Vzajemnost krščanskih delavcev.

Bodimo složni! Ta klic se razlega povsod, koder sploh prebivajo ljudje. Ni je stranke in ne naroda na svetu, kateri bi ne cenil pomena vzajemnosti. Da se pa krepi vzajemnost, potreba je trdnega prepričanja in zupanja do stvari, za katero se hoče kdo boriti, ali sploh delovati.

Mi krščansko-socialni delavci, ki do sedaj še nismo imeli skupnega delovanja z našimi brati družih narodov, borili smo se posamezni nasproti močnejšim nasprotnikom.

Toda že ti posamezni nastopi krščanskih socialistov vplivali so jako veliko na javnost. Brez vsakega posebnega programa, razun verskih načel, stopali smo pogumno naprej. Svet se je pričel zanimati za nas, kar je seveda obudilo razna čustva.

Vcepili smo svetu zgubljeno zavest, da ima edino krščanstvo v sebi tisto silo, s katero se more vstaviti in prekopicniti sedanji neznosni, popolnoma brezverski kapitalistični družabni red. Nasprotniki, naj si bodo že katerikoli, se nas bojijo.

To je znamenje, da smo močni, da imamo tudi življenjsko silo. Ako smo raznim nasprotnikom vcepili v srca strah pred seboj, posamezni in raztreseni, koliko silo bi imeli še-le, ko bi bili složni in združeni, pod jednim načelom in jednim skupnim programom. Mi slovenski krščanski delavci imamo zase sicer program, katerega smo si postavili kot našo zvezdo vodnico, vendar pa nimamo nikake gotove zveze z drugimi narodnostmi. To se ima v prihodnje predrugačiti.

Na Dunaju sešel se je dne 5. januarja t. l., kot smo poročali, strankarski shod krščanskih socialistov iz cele Avstrije. Na tem shodu so zastopniki delavcev vsprejeli načrt splošni organizaciji krščanskih socialistov. Kolike važnosti da je ta shod za krščansko-socialno stranko, si moremo lahko misliti. Sedaj bomo delovali vsi delavci in dobro misleči ljudje cele države po jednem programu in podpirali vzajemno jeden drugega. Agitacija se bode zdatno oživela, ker bodo imeli dotični delovalci zavest celokupnosti vseh delavcev. Ako se bomo v resnici združili in organizovali vsi delavci, ki ne trobimo v rog socialne demokracije, potem smo nepremagljiva trdnjava na braniku ljudskega prava in krščanske

pravičnosti. Nasprotniki naši v socialni demokraciji in tudi drugi uvideli bodo svojo zmoto ter se pridružili naši organizaciji. Malo časa je, odkar se je pričelo po svetu krščansko socialno gibanje. Vendar sme stranka s ponosom gledati na svoj uspeh.

Potreba je torej, da pričnemo tudi pri nas na Slovenskem v tem smislu odločneje in splošneje delovati. Težavno je sicer delo, toda to ne sme strašiti nikogar, komur bije v prsih srce za ljudstvo. Naj stori v tem smislu vsak svojo dolžnost, kedor čuti v sebi poklic za dobro stvar.

Posebno delavci naj se sami vzdramijo ter povsod, koder jih je več skupaj, snujejo katoliška del. društva. Naj se ne bojijo dela, katero bodo s tem storili v korist sebi in svojim naslednikom. Ne strašijo naj se tudi nasprotnikov, katerihkoli si bodi. Delavci krščanski naj pokažejo, da jim je mar njihovo zboljšanje, da jim je mar vera starih očetov, ter da hočejo na podlagi krščanske ljubezni in kreposti delati v pravo rešitev socialnega vprašanja. V to ime kličemo: Naprej, do zmage pravičnosti!

Ali se dá kaj prištediti?

Ako zadene nesreča delavca, da se postara, ter je vsled opešanja moči nezmožen za delo, mu ne kaže drugega, kakor beraška palica. Dostikrat mora tak revež čuti iz ust premožnih ljudi, katere je prišel poprositi za mal dar, »kaj si pa mlad delal?« »Sparal bi bil, pa bi ti ne bilo treba prositi kruha.« Gotovo je to lepa opomba ljudem, kateri v svojem življenju nikdar niso hoteli delati. Ali da se očita to ljudem, ki so vso svojo preteklost žrtvovali trudapolnemu delu, to jih gotovo boli. Zavedajo se, da niso berači vsled svoje krivde.

Tu nastane vprašanje, ali se sploh delavcu dá kaj prihraniti? Da bomo mogli rešiti to vprašanje, je potreba, da nekoliko bolj natančno poznamo razmere, v katerih živi delavec, dokler je še pri moči. Vzemimo za vzgled navadnega tvorniskega delavca, od katerega nevesči svet trdi, da se mu dobro godi. Ako zasluži tvorniški delavec dnevno po en goldinar, kar se pa prav redko dogaja, je to že zaslužek, o katerem si dostikrat delavec

sam domislja, da je velik. S tem goldinarčkom mora on, ako nima svojcev, jemati živež v gostilni ali javni kuhinji. Ako se računa, da potrebuje za zajutrek 10 kr., za kosilo 24 kr., za večerjo zopet 24—25 kr., dobimo, da za najpotrebnejšo hrano potrebuje na dan po 60 kr. Pri tem pa ni računjeno, koliko potrebuje za južino dopoldne in popoldne. Ako pomislimo, da ljudje, ki sicer skoro nič ne delajo, na dan po petkrat jedo, koliko bolj mora biti to potrebno za delavca.

Poleg tega mora plačati stanovanje, napravljati si obleko, plačevati od perila, kar mu vse skupaj znese na teden, ako se malo računi, 1 gld. 15 kr. Toraj potrebuje samski delavec za najpotrebnejšo stvari na teden 5 gld. 35 kr. Pri tem pa ni računjena vsakdanja potrebna malica, ki ga tedensko tudi najmanj stane 50 kr. toraj skupaj 5 gld. 85 kr. — Poleg tega pridejo še razni nepričakovani izdatki; vsled tega mora delavec posebno paziti, da shaja s svojim goldinarčkom, ako ga sploh ima. Ako je pa poleg tega delavec tudi oženjen in ima skrbeti za družino, potem je pa sploh čudež, da more živeti. Pač bi si marsikdo, ki sam dobro živi ter dostikrat v svoji ošabnosti blagruje delavce, kako so dobro plačani, lahko ogledal natančneje delavčevo življenje, potem bi morda drugače sodil.

Vzeli smo tukaj za vzgled najbolje plačanega tovarniškega delavca. Kako morejo potem životariti in izhajati drugi, ki so še slabše plačani, to tajnost naj bi nam hoteli pojasniti oni, ki zagovarjajo obstoječi kapitalistični sistem.

Za delavce je torej v prvi vrsti potreba, da se jim zboljša njihov gmočni položaj s tem, da se vrne vrednost dela onemu, ki delo izvršuje. Delo naj ne bo last kapitalista, delo naj postane last delavca. Ako se to izvrši, potem si bo pač lahko tudi delavec kaj prihranil za »hude čase.« Ker je razvidno, da si delavec pri najboljši volji ne more nič prihraniti brez škode za svoje zdravje za čas, v katerem postane nezmožen za delo, zato je vestna dolžnost države, da zakonito poskrbi, da ne bo potreba nobenemu delavcu v slučaju starosti ali nezmožnosti za delo, prijeti za beraško palico in prositi kruha. Prihraniti si delavec ne more ničesar, ker niti toliko ne zasluži, kolikor bi potreboval za svoje skromno življenje, dasi mora trdo delati.

Naša organizacija.

Slovensko katol. delavsko društvo je izdalo v 7. in 8. tednu 81 gld. 40 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Umrla sta v zadnjih dneh dva društvenika po dolgotrajni bolezni. Dne 12. t. m. je preminul Česnovar Ivan, dne 23. t. m. pa Samatorčan Ivan. N. p. v m.

Javni shod slovenskega katoliškega del. društva. V prostorni dvorani Koslerjeve pivarne se je bilo zbralo v nedeljo, dne 23. svečana proti štirim obilo ljudstva. Poleg znatnega števila društvenikov, je bilo tudi

precej zastopnikov malega obrtnega stanu in več socialnih demokratov.

O prvi točki »splošna volivna pravica« je poročal Ziller. Od Taaffeja sem se ni držalo nobeno ministerstvo dolgo časa. Pokopala jih volivna preosnova. Badenijska zmes, ki jo je skuhal s svojimi pomagači v državni kuhinji, ne popravlja starih krivic. Delavstvo mora nositi najtežja bremena v državi in je vendar brez pravno. Uradniške plače se mislijo zvišati; to bo stalo krog 17 milijonov gld. na leto. Zato se bo nastavljal nov davek na žveplenke in povišal davek na zganje in pivo. Delavski stanovi bodo tu zopet najbolj prizadeti. Rajše naj se naloži davek na razne stvari, ki služijo v razkošnost bogatašem, n. pr. na kočije, na lepe konje, na razna letovišča, vzlasti pa na take pojedine, pri kakeršni je bil navzoč sam grof Badeni in ki je stala 10.000 gld. Tisti gospodje, ki imajo dovolj denarja za potratu in zraven uživajo še vse državljske pravice, naj plačajo. Delavci morajo se vedno vstrajati v boju za svoje politične pravice, vzlasti za tako volivno pravico, da bodo res tudi njihovi zastopniki izvoljeni v zakonodavne zastope. Poročevalec je predlagal v tem smislu resolucijo za splošno volivno pravico, ki se je na koncu debate jednoglasno vsprejela.

Dr. Krek je nato ovrnil nekatera očitanja nasprotnikov glede na splošno volivno pravico. Trdi se, da je ta zahteva komunistična, toda v resnici vzbuja najbolj komunistične misli brezpravnost dela. Delo je najimenitnejša človekova osebna last in po delu si v prvi vrsti pridobiva lastninsko pravo nad drugimi stvarmi. Kjer se pa delu jemlje njegova čast, tam se tudi lastninska pravica najbolj ponižuje. Z volivno pravico nočejo uničiti delavci kapitala, pač pa hočejo v zvezi z vsemi delavskimi stanovi vreči kapitalizem, nadvlado denarja nad človekom. Delavci ne plačujejo davkov, se se sliši nadaljno očitanje. Toda v davčni blagajni se kar nič ne pozna, kateri goldinar je od naravnostnih in kateri od nenaravnostnih davkov. Nenaravnostne davke pa v obili meri plačujejo delavci. Koliko nosi samo davek na zganje, ki se ga žalibog toliko popije! Zganjar je torekoč potreben zmedeni novodobni družbi, ki trga njegovemu žejnemu grlu in s tem od greha pridobljenim denarjem vzdržuje omiko in prosvetljenost 19. stoletja.

Načelnik črevljarske zadruge, gosp. Tum a izraža nato svoje soglasje s stavljeno resolucijo. Za njim se oglasi socialni demokrat Železnikar in pravi, da resolucija ni nič vredna, dasi pristavlja, da je ni slišal. Može, ki so jo predlagali, ne morejo predlagati kaj dobrega. Krščanski delavci so bili vsled tega močno razžaljeni in so mu odločno ugovarjali, češ, da si ne pusté očitati od nikogar, da so hinavci ali lažnjivci. Po stvarnih opazkah Gostinčarjevih se je potem resolucija jednoglasno vsprejela. Zmešnjava, ki se je hotela vprizoriti, se ni posrečila.

O drugi točki, »nova obrtna predloga« je poročal dr. Krek. Glede na obrtno vprašanje imamo stiri stranke: kapitalisti in liberalci hočejo čim najpreje uničiti obrtni stan in iz malih obrtnikov napraviti sužnje

velikega kapitala. Socijalni demokratje verujejo in upajo, da bo mali obrtni stan sam po sebi izginil. Zato pozivljejo male obrtnike, naj se združijo z njimi, da skupno prevržejo sedanji družabni red in ustanove bodočo socijalistično državo. Mali obrtniki, ki se zavedajo resnega časa, v katerem živé, zahtevajo samostojno organizacijo v svojo rešitev. Četrta stranka pa pripadajo tisti mali obrtniki, ki živé brez zavednosti ali brez razsodnosti in se nočejo ali ne znajo brigati za svojo bodočnost. S socijalnimi demokrati imajo vsi, ki hočejo preosnovati družbo na krščanskem temelju, gledé na obrtni stan to-le preporno vprašanje: ali ima mali obrtni stan prihodnost, ali ne. Socijalisti pravijo, da ne; mi trdimo, da, in sicer iz teh-le vzrokov: Mali obrtni stan ima zgodovinsko pravico za svoj obstoj. Evropska mesta so prav za prav obrtne delo. Obrtniki so bili prvi in pglavni meščanje. V krepkih organizacijah nekdanjih obrtnih zadrug se je lepo razvijal obrtni stan. Tudi naši obrtniki so sloveli, dasi so dolgotrajni boji s Turki pri nas zavirali njihov razvoj. Propadati so jeli vsled tega, ker se je birokracija vmešavala v njihove samostojne zveze. Prvi udarec v naši državi imamo z dné 12. apr. 1725. Karol VI. je izdal tedaj cesarski patent, po katerem je vlada dovoljevala tudi takim pomočnikom, ki si niso dobili pri kaki zadrugi (cehu, cunftu itd.) mojsterske pravice, samostojno izvrševanje njihovega obrta. Taki mojstri so se imenovali dekretarji in njihovo stevilo je marsikje še koncem 18. stoletja presegalo stevilo združenih mojstrov.

Za časa Marije Terezije se je boj birokracije z malim obrtom še hujše vnel. Z dekretom dné 30. marca 1776 se je tistim obrtom, ki imajo mnogo delavcev in ne potrebujejo »posebne umetelnosti«, dovolila popolna sloboda, da se smejo brez kake preskušnje izvrševati od kogarkoli 84-takih obrtov našteva imenovanega dvornega dekreta priloga, gledé na druge pa se daje deželnim vladam dovoljenje, da smejo mojstersko pravico podeljevati tudi izven zadrug stoječim obrtnikom. — V tem duhu se je nadaljeval boj proti obrtnim zadrugam pod Jozefom II. Njegova vlada je bila popolnoma sovražna vsaki združni organizaciji in samo neugodni čas ji je zabranil, da ni izvela popolne obrtne slobode. Dné 16. jan. 1784 se je izdal dvorni dekret, po katerem se je vpliv obrtnih zadrug pri podeljevanju obrtnega dovoljenja skoraj do cela uničil. Dovolilo se je vsakemu obrtniku, da sme izvrševati tudi več obrtov ob enem. Temu nasproti so se pa na vso moč podpirale tvornice. Dvorni dekret z dné 21. maja 1791 jim dovoljuje prodajo na drobno, dné 3. jul. 1783 tudi javne prodajavnice; po dekretu z dné 25. jun. 1783 smejo tvorničarji, ki ne potrebujejo nobene vsposobljenosti, najemati si obrtne pomočnike in imeti vajence in jih oproščevati. Tudi trgovini se je dala popolna sloboda. Po dvornem dekretu z dné 9. sept. 1783 smejo tu in inozemski (tudi judovski trgovci) brez ovir trgovati s svojim blagom na somnjih v Gradcu, Celovcu, Lincu in Ljubljani. S takimi določbami se je vedno bolj izpodkopaval obrtni stan. Cesar Franc I. je imel resno voljo po-

magati propadajočim zadrugam, toda njegovo liberalno uradništvo je preprečilo blage namene.

V tem oziru imamo tri njegove značilne kabinetne liste, jednega dné 10. avg. 1822 vrhovnemu kanclerju grofu Saurau-u, drugega in tretjega dné 10. avg. 1831 in 17. avg. 1831 kanclerju grofu Mittrowskemu, ki odločno zahtevajo, naj se ustavi pogubna konkurenca mej malimi obrtniki in naj se vrnejo zadrugam njihove pravice. Blagi cesar je odredil v ta namen prvo obrtno enketo l. 1833. Povabil je obrtne zadruge, trgovske gremije, magistratske samostojnih mest in deželne vlade, naj se izrazijo o dosedanjih obrtnih zakonih in naj staviijo nasvete v rešitev obrtnega stanu. Ljubljanski in idrijski magistrat sta se odločno izražala proti neomejeni obrtni slobodi; Ilirska deželna vlada je pa jednoglasno z drugimi deželnimi vladami zastopala liberalno stališče.

Enketa ni nič izdala. Leta 1848 je prekipela pijanost slobode in dné 20. dec. 1859 je slavila birokracija popolno zmago nad obrtnimi zadrugami. Tedaj se je namreč proglasila v novem obrtnem redu popolna obrtna sloboda. Ker so obrtniki vedno bolj propadali, jel se je ta obrtni red krpati. Prva krpa se mu je našla l. 1883, ko so se uvedle obrtne zadruge brez moči in brez pravic kot podnožnice obrtnih komisarjev in vlade; druga krpica je z l. 1885 in tretjo hoče našiti vlada s svojo novo predlogo. Govornik je nato kritikoval posamne točke v vladnem načrtu v tistem smislu, kot ga je osvetlil naš list, in povdarjal, da je jedina pomoč malemu obrtu, če se izvije izpod trdega birokratičnega nadzorništva.

Nasproti socijalnim demokratom je še pristavil, da ima mali obrtni stan poleg svoje zgodovinske pravice tudi še druge razloge za svoj obstoj. Potreben je namreč pošten, npravno čvrst srednji stan. Dalje so nekatere stvari, katerih stroj nikdar ne bo mogel izdelovati. Delo z roko je mnogo boljše; napredek, umetelnost sta mogoča le pri ročnem delu. Konfekcije pač prodajajo obleko in obutev, a samo tako, da sta pri tem prevarjena delavec in kupec. S pozivom, naj se vsi dobro misleči združijo proti skupnemu sovražniku je završil svoj, skorej uro trajajoči govor, iz katerega smo tu povzeli nekaj podatkov. Gosp. Tuma se strinja z govornikom, opisuje razne krivice, ki se godé malim obrtnikom in se končno odločno izraža proti obrtni predlogi. G. Breskvar nato z vzgledom iz knjigoveškega obrta pojasnjuje, kako brezpraven je sedaj obrtni stan nasproti raznim spekulantom in sleparjem. Gostinčar govori v imenu krščanskih delavcev, da bodo vedno stali zvesto na strani malih obrtnikov, ker le krepki obrtniki morejo pošteno plačevati svoje delavce. Odločno pri tem obsoja štrajke, ki jih vpriizarjajo socijalni demokratje proti malim obrtnikom. G. Kregar nato pojasnjuje več nedostatkov v novi predlogi, protestuje proti nakani nemških liberalcev, ki hočejo vzeti petakarjem dosedanje volivno pravico in vspejbuja obrtnike, naj kmalu zedinjeni skličejo velik obrtni shod, kjer naj se pogovoré o svojih težnjah.

Železnikar se tu oglasi, češ, da so socialni demokratje pravi kristijani in da zato niso proti judovstvu, ker je bil Izveličar judovskega rodu. Krščanskim delavcem je pri tem očital, da so vzeli svoj program od socialnih demokratov. Odgovarjal mu je dr. Krek, da je le tisto pravo krščanstvo, ki se drži temeljne resnice Kristusovega božanstva. Besede, s katerimi je hotel predgovornik staviti Kristusa v jedno vrsto z ljudmi, so pač prežalostno znamenje za socialistično vero. Socialni demokratje naj pomnijo, da so sicer v obrambi delavskih pravic krščanski socialisti neustrašni, a da jim pogum njihov še neprimeroma vzraste in da so pripravljeni za najsrajnejši boj, ko se gre za pravice Odršenika človeštva. — Neresnična je trditev, da smo vsprejeli svoj program od socialnih demokratov. Že l. 1848, ko je jel zmagovati liberalizem, je položil škof Ketteler temelj krščansko-socialni stranki med tem, ko so programi socialno-demokratskih strank še-le po l. 1870 zagledali beli dan. Z burnim odobravanjem so vsprejeli navzoči te besede.

K tretji točki se oglasi Gostinčar in omenja zadnji soc. dem. shod v kazini, ko ni dobil besede. Zato je sedaj pošteno plačal socialiste. Oni nam zmiraj mečejo v oči cerkveno premoženje pri tem, ko judovske milijonarje pustijo pri miru; po duhovskem stanu padajo, kakor bi bil on kriv današnje bede; pri tem se pa ne dotaknejo tistih, ki so res zakrivali vso današnjo nesrečo. Tako rado se trdi, da se v podjetjih katoliških lastnikov ne godi delavcem nič boljše. A poleg tega, da se v teh podjetjih milejše ravna z njimi, moramo povdarjati, da socialni demokratje v svojih podjetjih niso nič boljši od drugih kapitalistov. Pri njihovem shodu je na poziv, naj se delavcem v socialističnih podjetjih daje boljša plača, odgovarjal Bebel: Socialistična podjetja ne morejo biti poskuševalnica za izvršitev socialističnih idej. — Tu naj pometajo socialisti in potem naj še-le nam kaj očita. — H koncu še predsednik zahvali navzoče in zakliče „slava papežu in cesarju“ (soc. demokratje so seveda obsedeli in molčali) in zaključil shod po sedmi uri. Nazadnje se je navdušeno zapela »naša pesem«.

Na shodu je bila sprejeta sledeča resolucija:

Ker delavci v državi izvršujejo in nosijo najtežja bremena, namreč delo, katero vstvarja splošno blagostanje državljanov,

ker mora delavec poleg tega nositi vojaški ali krvni davek in še veliko indirektnega davka, katerega mu še zmiraj nakladajo, in pri tem nima delavski stan nikakih političnih pravic, zahtevajo delavci, zbrani na javnem shodu slov. katol. del. društva, da se jim dajo tiste državljanske pravice, kakor jih imajo drugi stanovi, v prvi vrsti pa občno, enako, direktno in tajno volivno pravico.

Odločno pa protestujejo proti novi preosnovi, katera prikrajšuje nekaterim volivno pravo in ne odpravlja prejšnjih krivic volivnega prava in tudi nekako ponižuje delavski stan nasproti drugim stanovom. In ker nova vladna volivna preosnova delavstvu skoro nič ne bo koristila, zahteva današnji javni shod slovenskega katol.

delavskega društva edino le občno, enako, direktno in tajno volivno pravo.

Politika po svetu.

Volivna predloga. Badeni je konečno vendar le predložil načrt volivne preosnove. Dolgo smo čakali nanj, a še sedaj ni kaj vreden. V državni zbor pride poleg dosedanjih poslancev, ki se bodo ravno tako volili kakor so se dozdaj, še 72 novih, kateri se bodo volili po splošnem in enakem volivnem redu. Veleposestniki in mesta in trgi, obrtne in trgovske zbornice in kmečke občine bodo torej še vedno v istem številu, kot dosedaj, pošiljali svoje zastopnike na Dunaj; poleg njih bodo pa vsi prejšnji in še novi volivci, ki do sedaj nikjer ne volijo, volili v celi državi 72 poslancev. Kranjski deželi je odločen eden, Koroški eden, Štajerski štirje, Goriški eden. Krivično je vzlasti za Kranjsko deželo, da ima dobiti samo jednega poslanca. Po vladni predlogi pride na vsakih 350.000 prebivalcev eden poslanec in na daljnih 150.000 drugi. Kranjska dežela ima pa nad 500.000 prebivalcev, torej ji gresta po pravici dva poslanca tudi po vladne predloge načelih. Slovenci nimamo od predloge ničesar pričakovati. Na Štajerskem, na Kranjskem in na Goriškem spravimo komaj po jednega, na Koroškem pa gotovo zmaga Nemec. Z našega krščansko-socialnega stališča se pa moramo odločno upirati novi predlogi iz teh-le vzrokov: 1. Stare kurije še ostanejo in z njimi stare krivice. V državnem zboru sedé velikega posestva zastopniki, ki so bili izvoljeni s 5 glasovi, vstevši lastnega. Poleg njih bodo imeli isti glas poslanci, ki bodo zastopali nad 300.000 ljudij. To je nenaturno. Vrh tega se pa hoče ta krivica še posebej ohraniti; namerava se namreč vriniti določba v volivni red, po kateri bo treba tri četrtine vseh državnozborskih poslancev v zbornici in dvetretjinske večine, če se bodo hotele izpremeniti predprave veleposestva. 2. Nenaravnostne volitve bodo še vedno na kmetih. Mi zahtevamo odločno povsod naravnostne volitve, in sicer zato, da se prepreči vladni vpliv, ki ga na razne načine lahko v svoje namene uporablja pri nenaravnostnih volitvah. 3. Mnogo volivcev je po vladni predlogi izključenih. Tako n. pr. nimajo polnoletni moški posli nobene volivne pravice; če bo smel voliti vsak polnoleten mož, ki šest mesecev prebiva v kaki občini in ki ne vživa ubožne podpore, potem je krivično, da stalni posli nimajo te pravice. — Vrh tega bo pa skušala nemška liberalna stranka potisniti veliko število dosedanjih volivcev v mestih in trgih med splošne volivce. Sedaj je veljalo, da ima vsak, kdor plača 5 gld. naravnostnega davka, volivno pravico. Po novi davčni predlogi se bo mnogim izmed njih znižal davek in zato so v nevarnosti, da ne bi izgubili dosedanje volivne pravice. Če se to zgodi, bodo liberalci imeli tem večjo oblast v mestih in trgih in pravo zastopstvo ljudstva bo prikrajšano. — Z veseljem povdarjamo, da sta krščansko-socialna poslanca princ Lihtenštajn in

dr. Lueger z vso odločnostjo zahtevala splošno, jednako in naravnostno volivno pravico in da je socijalno-demokratski Pernerstorfer mnogo bolj se udal vladi, kakor ta dva moža. — Predloga je slaba, a se ne smemo obupati. Naša dolžnost je, se naprej se boriti za ljudske pravice in četudi sedaj ljudstvo dobi le drobtinico svojih zahtev, s tem se te zahteve niso pokopane. Ljudstvo jih bo razglašalo vedno glasneje, vedno vplivneje in korak za korakom si bo osvojevalo kapitalistično trdnjavo, da namestu nje sezida veličastno poslopje krščanske pravičnosti.

Mažarska razstava. Mažarji hočejo na svoji razstavi, ki jo nameravajo otvoriti prihodnje leto, postaviti se tudi z umetelnostjo. Zato so naročili velikemu framuonu in košutovcu Pulski-ju, naj gre po svetu in naj kupi za to razstavo kaj imenitnih slik. Pulski je vzel seboj veliko svoto državnega denarja in je v spremstvu neke ženske hodil po Laškem in Francoskem in iskal primernih slik. Več mazarij si je izbral, a plačal ni nobene. Z majhno svoto jih je »zaaral«, drugo je ostal dolžan. Pri tem je denar veselo zapravljaj in v kratkem času je tako pogнал 70.000 gld. Če bo hotela mažarska vlada slike v resnici dobiti, jih bo morala drago odkupiti. Da bi si kako pomagala iz svoje sramotne zadrege, je svetovala Pulskiju, naj se dela, da je zmešan in da torej ni vedel, kaj je delal. Res Pulski sedi zdaj v norišnici in zdravniki opazujejo njegovo pamet. — Uboge Slovake in Romance zapirajo Mažarji na leta, če se potegnejo za svoje pravice proti nasilstvu, katoliške volivce kaznujejo, če hočejo oddati svoj glas po svoji vesti, goljufe in sleparje pa varujejo!

Stavka konfekcijskih delavcev v Berlinu. Nad 2000 konfekcijskih krojaških delavcev in delavk v Berlinu je 17. t. m. pričelo stavko. — Konfekcijski delavci, posebno pa ženske, so najubožnejši mej vsemi reveži. Po štirinajsturnem delu si komaj prisluži ženska 75 vinarjev, in od tega morajo živeti n. pr. vdova in otroci. Največja nadloga za imenovane tlačane so pa takozvani posredovalci, ki na vse možne načine pritiskajo za svoje delavce, sami pa se masté z delavskimi žulji. Posredovalec prevzame primeroma od konfekcijskega delavca 1000 srajc za 2000 mark plače, on pa odda vse delo le za 1500 mark, torej mu ostane samo za posredovanje čistih 500 mark, katere je vkradel trpinom. — Poglejmo še, kako plačujejo židovski oderuhi uboge delavske žrtve. Šivilja dobi za 12 predpasnikov 60 vinarjev, za ravno toliko ženskih jopičev 90 vinarjev, za plašče 1 marko 25 vinarjev, za otroške obleke 1 marko 50 vinarjev, za 12 ovratnikov 60 vinarjev plače itd. Umevno je, da s tem zaslužkom ne more živeti ne umreti. Stavka se je končala v kratkem času s tem, da so podjetniki primaknili nekaj malega plače. Ubogi delavci! Državni zbor je bil ob ti priliki poln obljub in je zatrjeval, da se mora pomagati delavcem, toda — kapitalizmu pa tudi noče do živega. Komedije praznih besedij se bodo kruto masčevale nad komedijanti.

Lahi v Afriki trošijo denar, da je groza. Zopet jemorala laška država poslati 50 milijonov lir generalu

Baratieri-ju, ki se brezvspešno vojskuje proti zamorcem. Po laških mestih se pa vlačijo cele čete ljudij brez stanovanja, brez zaslužka, brez kruha. Vlada pa meče milijone za puške in krogelje!

Razvedrilo.

Judje in njihovi dobički.

I. Judovska načela.

Pravi kristijan spoznava delo kot od Bogaodeljeno mu nalogo, katero naj mu služi v svojo korist, a katero naj uporablja tudi v občni blagor. Zato ne išče nikoli svoje sreče na škodo družih, temveč želi povsod in vselej poleg svojega tudi splošni blagor. Po tem načelu mora vravnati kristijan vse svoje delovanje. Dokler je vladal v človeški družbi ta duh, vladala je med njo občna zadovoljnost in ni bilo čuti o bedi in revščini in ne o socijalnem vprašanju, katero odmeva dandanes kakor bojni klic med narodi.

Ta klic povzročili so največ judje, kateri so s svojimi pravi in npravnosti krščanskih narodov popolnoma nasprotujočimi nazori pokvarili, razdrli in razrušili red v človeški družbi. Pri svojem delovanju se ravna jud po geslu: »Tuja zguba, lastni dobiček.« Večina jih gleda, kako bi se okoristili brez truda na škodo drugih; dela vedno le za svoj žep in dobiček, kakor more in zna, ne zmeni se za bližnjega, a še manj za človeško družbo.

Po vplivu francoske revolucije so postali judje jednopravni s kristijani. Bilo je naravno in jasno kot beli dan, da bodo oni s svojim napačnim naziranjem o delu in zaslužku kmalu obogateli in postali gospodarji krščanskim narodom. In res so si judje kmalu pridobili neizmerno bogastva, a ne vsled večje nadarjenosti, znanja in vednosti, tudi ne vsled večje produktivne zmožnosti, ampak po prebrisanosti in slepariji. Borza, posojila, oderuštva in vsakovrstna trgovina, časopisje in tudi medicina in advokatura je njih posel; le s takim delom se pečajo, ki donaša hiter in lahek zaslužek. Kristijan je postal njih žrtva. Mnogo jih je prislo na beraško palico, drugi so pali v njih oderuške kremplje, iz katerih se ne morejo vkljub veliki varčnosti rešiti. Skoro vsi so ubožali, le judje sami so obogateli. — Šele sedaj so jih do dobra spoznali ter se streznili; začeli so jih sovražiti. Tu iščimo izvor antisemitizma! Ne zavist zaradi denarja, katerega so si nakopičili judje, je vzrok temu sovraštvu, — kakor trde njih prijatelji — ampak njih krivičen pridobitek je kriv tolikemu nasprotstvu, katero vlada med njimi in kristijani. Če se ne posreči zatreti ta razpor v človeški družbi in zadušiti pogubni vpliv židovskega delovanja, preti ji popolen pogin.

Če govorimo o njihovem pogubnem delovanju, mislimo le na poljske jude. Portugalski niso v današnjem življenju več toliko nevarni, kajti oni so se vsled strogih postav prijeti krščanskih šeg in navad, ter tudi nazorov o delu in dobičku. — A vse drugačen je poljski jud. Te vrste judje se pečajo le s takim poslom, ki jim pri-

dobi v kratkem času brez truda obilo denarja. Pri tem opaziš vedno najgrši sebičnost. Če pride v Berlin ali na Dunaj ali kam drugam, kjer upa, da bo de kaj »neslo«, ostane jud vedno isti po svojem zunanem in notranjem. K večjemu si kupi — a nerad — mesto kaftana dolgo suknjo, mesto šolnov čevlje, lasé nekoliko počese; a to je tudi vse, kar se na njem spremeni. V svojem življenju ostane stari jud, kateri se ne bo pečal s težkim delom, ampak on kupčuje, odira in slepari ljudi prav po naukih Talmuda, da le prej obogati. Poleg tega pa živi jako skromno, da si tem preje nabere toliko potrebnega kapitala, s katerim more tržiti med ljudstvom in je izsesavati. Poljski jud se ravna celo svoje življenje po naukih Talmuda, katerega časti bolj, kakor samo sv. pismo. In zato si ne moremo in ne znamo razlagati njegovega pridobivanja in zaslužka in ne njegovega pogubnega delovanja v človeški družbi, ako ne poznamo vsaj nekoliko krivih nauk in načel, katere mu podaja Talmud.

Po njegovih naukih je nemogoč obstoj krščanske družbe in države; kajti njegova morala nasprotuje popolnoma krščanskim načelom. Talmud ne pozna ljubezni do bližnjega, ker ima vse nejudé za živali. Izvoljeno ljudstvo je vredno večnega življenja, drugi narodi so jednaki ostom, in zopet: »hiše ptujcev (kristijanov) so hiše živalij.« Ben Sira je odgovoril Nabuhodonozorju, mogočnemu kralju babilonskemu, ko mu je ta ponujal svojo hčer za ženo: »Jaz sem človeški otrok, ne žival,« tako jih uči knjiga, katera je njim sveta. Potem pač zastoni pričakuješ od njih usmiljenja, katerega nas je učil Jezus Kristus, kajti Talmud pravi: »Ne smeš izkazovati usmiljenja svojim sovražnikom.« Prepo-veduje jim tudi kristijana pozdravljati, razven če to stori radi miru, da nima za juda slabih posledic.

Najboljše nam pa pojasnjuje judovsko delovanje Talmudov nauk o posesti, po katerem je cel svet lastnina judov, katerega jim je dal Bog v posest, a vsi drugi narodi so njih sužnji, kateri nimajo nikakih pravic do posesti: »Bog je vstal in zmeril zemljo, in izročil tujce Izraelu, videl je 7 zapovedi otrok Noetovih (narodov) in ker jih niso izpolnovali, je vstal in izročil njih posestva Izraelcem.« Z nejudi počno lahko vse, smejo jih stiskati, smejo jim krivico delati, sploh, kar hočejo; dovoljeno jim je nejudé okraštiti. Prav jih uči Talmud, če so res judje gospodarji vséga posestva. In zato uči Talmud, da zapoved »ne krađi« prepoveduje nejudom judé okraštiti. Nejudovega (kristijana) posestva se lahko polasti vsakdo, kajti: »Posest kristijana je zapuščeno blago, kakor pesek ob morju, katerega se lahko vsak polasti.«

O goljufiji govori Talmud: »Tujca smeš goljufati in odirati; če pa judu kaj prodaš ali od njegaj kaj kupiš, ga ne smeš ogoljufati.« Ravno tako slabe nauke jim daje Talmud o oderstvu: »Njegovo življenje je v tvojih rokah (o jud), koliko boljše njegov denar.« S temi besedami mu dovoljuje brezmejno obresti, da tudi s silo

si sme prilastiti nejudovo premoženje, ker je celo njegovo življenje odvisno od judove volje. Še več — rabini uče, da ima še dobro delo, kdor prelije kri brezbožneža (nejudaj), zato pravi po njihovem nauku postava »ne ubijaj«, da se ne sme juda ubiti. Ako kdo ubije Izraelca, je ravno toliko, kekor bi umoril cel svet. Če ima Talmud nas kristijane živali, pse ali osle, potem se pač ne čudimo, da ne pozna šeste božje zapovedi. In zato sme po njegovem nauku početi jud s krščanskimi ženami in deklicami kakor z živalmi, tudi največje pregrehe nečistosti on ne spozna za greh.

Take nauke zajema jud iz Talmuda, kateri so podlaga in vodilo, po katerem vravnava vse javno delovanje. Ti nauki so v nasprotju z vero, naravnim zakonom in zdravim razumom, in tedaj ni čuda, da je poljski jud vse razdirajoči in uničujoči element; zato je gotovo on v vrstah največjih nezadovoljnejšev, kateri se upirajo krščanskemu družabnemu redu, prvi hujskač in glavni agitator.

A tudi njihova razlaga mest iz starega zakona nam dobro pokaže njih delovanje pridobivanja. Iz njih izvajajo, da so se izvoljeno ljudstvo, da morajo le svoje sobrate (jude) ljubiti, da so vsi drugi narodi (kristijani) njih sužnji, kateri morajo pripoznati njihovo gospodstvo in jim težka dela opravljati kakor se je to godilo v starem zakonu. V dokaz te svoje trditve navajajo Is. 61, 5: »In ptujci bodo stali in vaše čede pasli in sinovi ptujcev bodo vaši poljedelci in vinogradniki. Vi pa se boste imenovali Gospodovi duhovni. — Premožnost narodov boste uživali in z njih slavo se slavili,« — ali 60, 10. »In zidani bodo sinovi ptujcev tvoje zidove in njih kralji ti bodo stregli. Ljudstvo in kraljestvo, ki tebi ne služi, bo zginito in narodi bodo popolnoma pokončani.« Te besede svetega pisma govore o Kristusovi cerkvi in popisujejo krščansko čast, ne pa o judih, kakor razlaga Talmud.

Taka so njih načela in takšno tudi njih naziranje o delu in zaslužku, katero izvajajo iz teh nauk. Tu vidimo dobro razločke med krščanskim in judovskim naziranjem o delu, in zle posledice, katere iz njega nujno izvirajo; kajti kakoršna načela, tako je tudi njih delovanje.

Socijalni pogovori.

Delavske plače. Da more človek delati in izvrševati svoj poklic, potrebuje življenjske moči. V kolikor se različne snovi v človeku porabijo, v toliko je potreba, da se nadomestijo z novimi, sicer bi človek omagal prav kmalu. V vzdrževanje svoje moči potrebuje pa človek tečne in zdrave hrane. Da si more pa oskrbeti take hrane, potrebuje — ako ni bogataš — zaslužka — dosti velike plače. Kako je pa v ti zadevi pri nas z delavci? Ali ti dobivajo toliko plačo za svoje težavno delo, da si morejo z njo oskrbeti svoje telesne potrebe? Oglejmo si nekoliko plače delavcev. Pojdimo najprvo v tovarne. Po naših tovarnah je navadna dainarska plača 70—90 kr. na dan za moske delavce. Ako bolj natančno

pozvedujemo, pridemo do spoznanja, da ima le prav malo delavcev na dan 90 kr. Za teh borih, recimo počeznih 80 kr. mora delavec delati 11—12 ur na dan, poleg tega navadno v nezdravih, prašnih in zaduhlih prostorih in dihati dostikrat smradu okuženi zrak. Vpraša se tukaj, ali zadošča ta plača za tako delo? Ali je mogoče, da si človek s tem kupi tečne hrane in zdravega stanovanja, skrbi za hrano in obleko tudi svoji družini? Vsak, kdor nima kamenitega ali pa kapitalističnega srca, in ima poleg tega trohico zdravega razuma, mora reči, da ne! In vendar, delavec mora s tem izhajati. Zato pa vidimo, da mora toliko delavskih mož v najlepši moški dobi umreti za boleznijo, ki se ji pravi »proletarijska« bolezen — za jetiko. Razmere so po vseh ljubljanskih tovarnah glede dninarjev jednake. Zunanji delavci so semtertje malo boljše plačani, vendar pa nikjer ne čez jeden goldinar na dan. Obrtni delavci ali rokodelci so izmed vseh najboljše plačani, dasi tudi oni nimajo povsod potrebnega plačila. Najslabše plačani so v Ljubljani delavci pri mestnem magistratu. Tisti, ki kopljejo gramoz v jamah in tolčejo debelejšje kamenje, zaslužijo po 50—70 kr. na dan. Drugi mestni delavci pa 70 kr. Mi si dovoljujemo vprašati sl. mestni magistrat, če ve, koliko stane sedaj v Ljubljani 1 kg. mesa, 1 kg. moke, po čem je obleka, po čem stanovanje. Ako to ve, potem mora tudi vedeti, da človek, ki ima 70 kr. dnevne plače, nikakor ne more po človeško živeti s tako plačo. Posebno slabo plačane so pa ženske. V tovarnah imajo navadno 40—52 kr. na dan. Največ od dneva plačanih žensk ima po 45 kr. Delavke, ki delajo v akordu, zaslužijo sem ter tje nekoliko več. Ako se pomisli, da morajo ženske dostikrat opravljati dela, katera pripadajo odločno moškim, smo povedali dovolj, koliko morajo trpeti za »devet grošev«. Tu smo za danes površno opisali položaj, v katerem se nahajajo delavci, moški in ženske v Ljubljani. Zunanji svet se za to ne zmeni. Delavci sami se premalo brigajo za svoje razmere ter životarijo tje v en dan trpinsko življenje. Čas je, da se oni možje, ki imajo moč v rokah, ganejo in storé kaj za delavski stan. Delavci pa naj se v katol. delavskih društvih strogo organizujejo in ako se ne bo hotel nihče zmeniti zanje, organizirani posteno, a moško pokažejo, da jih ni volja več prenašati krivic, ki se jim godé.

Drobtine.

Narodnost v besedah in dejanju. Kar se toliko govori in piše o narodnosti in podpiranju domačih obrtnikov, je zalibog dandanes le prevečkrat laž. Posebno od nasprotnega t. zv. narodno-naprednega tabora se kaj lepo podpira narodnost. Vzemimo n. pr. v misel »Narodni dom« in njega električno razsvetljava. Kaj pravite, kedo neki bo tisti izvoljenec, ki bo v narodni kurjašnici nastavljen pri strojih za strojevodja? Domačin ali tujec? O domačinu še v »Narodnem domu« niti govora ni, da bi bil sprejet kot kurjač (Heizer), kot strojevodja (Maschinist) ali kaj drugega. Kedo bo pa neki ta izvo-

ljenec? Gotovo kak Nemec ali Čeh? No, če domačin vpraša za to službo, reče se mu: »Ga že imamo.« Kolikor vem, je sprejet tujec iz Dunaja ali Gradca, toraj trd Nemec. Je-li to podpiranje naroda? Menim, da to ni nikako pravo ravnanje »narodne stranke«, da vsprejmejo tujca, mesto domačina v službo in to celo pri »Narodnem domu«, saj pripomogli so le Slovenci s svojimi doneski za to hišo. Ravno to velja o deželni bolnici. O narodnost in nje blago podpiranje domačinov! — Ker sem kot kurjač ali strojepaznik iskal pri obeh zavodih službe in bil izrečno odbit, se danes oglašam po vsej pravici v tem časniku. Nepodpisan in vendar dobro poznan.

Dostavek uredništva: »Narodni dom« je že preje odbil ponudbe domačih slovenskih obrtnikov in je dal tujcem delo in zaslužek. Gostilno je razpisal po nemških časopisih, češ da domačini niso zato. Da nastavljajo tujce naši nasprotniki, ni čuda. Umevamo, zakaj n. pr. kranjska industrijska in stavbna družba, Tönnies, Janež itd. na tak način podpirajo nemštvo, a da ravno tako dela tudi »narodni« zavod, nam je neumljivo. Poleg »Narodnega doma« uprave moramo na tem mestu še jednega podjetnika posebej omenjati. Ta je zvonar Samassa, ki v svojem zavodu izdeluje za katoliške cerkve bogočastne stvari, zvonove, svečnike, kadičnice, in ima za delovodja protestanta, za prvega delavca tudi protestanta in za magacinerja najhujšega nasprotnika veri in cerkvi. Ti možje pa h krati tudi najbolj tlačijo delavce. Žalostno!

Vera je privatna stvar. Socijalni demokratje vedno javno zatrjujejo, da oni niso nasprotniki nobeni veri. To njihovo trditev podpirajo s tem, da je verska razlika v nasprotju s strogo organizacijo, češ, da ni prave edinosti, ako se pojavljajo kaka nasprotstva. Socijalni demokratje celo trdijo, da so oni tudi dobri kristijanje. Posebno povdarjajo to trditev tam, kjer hočejo ali skušajo pridobiti krščanske delavce za svojo stranko. Toda kakšno je njihovo versko prepričanje, nam kažejo najbolj vzgledi socijalistov. Berolinska prostoverska občina je pričela nedavno zelo živahno agitacijo v to, da vsi tisti, ki so brezverci v srcu, tudi to jasno in javno pokažejo in naj se zbrisejo in izstopijo iz cerkve. K temu koraku se pozivljejo tudi judje. Zapomniti si je pri tem, da tisti odbor, ki se je v ta namen sestavil, sestoji iz samih socijalnih demokratov. Berolinski »sodrug« so vsaj toliko pošteni, da priznavajo javno, da je socijalna demokracija brezverska, kar pa naši na zunaj tajijo. — V Viltenu na Tirolskem je pretečeni mesec umrl vodja tirolskih socijev »sodrug« Ignac Saska. Na smrtni postelji ležec, je naročil stražo, da je pazila na to, da ne pride k njemu kak duhovnik. Pokopali so ga na pokopališče za nekatolike. Sprevod se je vršil seveda brez duhovna, vendar so pa nesli križ pred sprevedom menda zato, da so pokazali svojo surovost. Taki pojavi pojasnujejo, kaj je načelo, vera je »privatna reč«.

Socijalnodemokratska društva in — računi. »Delavec« z dne 20. januarja t. l. prinaša vest, da je imelo soc. demokratično delavsko izobraževalno in pravovarstveno društvo svoj občni zbor, pri katerem je bil glavni

poročevalec Brozovič. Prav natančno smo prebrali par-krat dotično poročilo, pa nismo našli v njem nobene besede o kakem računu. Mogoče, da so oči slabo vi-dele, kar ni čudo, kedar se bere »Delavca«. Zdi se nam, da je ravno Brozovič svoj čas v Zagorju zatrjeval slo-vesno, da bode v tem smislu raznim šegalcem gotovo »usta zamašil«. Do danes se tisto prerokovanje še ni izpolnilo. Zagorski in drugi soc. dem. misleči delavci bodo imeli pa še za naprej prijetno upanje, da se jim predloži in objavi društveni račun. Radovedni smo tudi, koliko imajo vže železničarji rezervnega »zaklada, za »prihodnje potrebe«. Morda bi nam »Delavec«, ki ima toliko prostora za nekatere osebe kršč. socialne stranke, mogel o tem kaj pojasniti. Pa saj bi tudi »cartana Re-zika« prihodnjič o tem lahko kaj poročala.

Inkvizicija. Ljubljanski socialni demokratje kaj radi zabavljajo proti nekdanji inkviziciji. Dokaz temu so nam razni njihovi shodi in pa trobenta »Delavec«. Človek bi mislil, da je pri njih vse slobodno in da sme po nji-hovih načelih vsakdo storiti, kar hoče. Toda temu ni tako. Kakor čujemo, ustanovili so ti »slobodnjaki, jedna-kovci in bratci« v Ljubljani posebno inkvizicijo, katera ima namen, spoznati in kaznovati vse nasprotnike. Se-veda ta inkvizicija še nima moči, koga obglaviti. A, ko bi jo imela, gotovo bi bila trupla nekaterih krščanskih socialistov vže davno brez glave. Mi sicer natančno ne vemo, kako ta inkvizicija prav za prav deluje. To pa vemo, da imajo soc. demokratje društva »befe«, zapisati vsakega v »črne bukve«, kedor jim je nasproti. Morda bi nam mogel »sodrug capo« gosp. Korl kaj pojasniti? Dobro bi bilo.

Dvojno potovanje. Dva naših ministrov Baden in Bilinski potovala sta nedavno v Lvov k gališkemu de-želnemu zboru. Lvovski mestni zbor priredil je v pro-slavo ministrov velikansko slavnost »Rout« imenovano. Stroški zato 10.000 gld. so se seveda poravnali iz mestne blagajne, v katero nosijo svoje trdo prislužene novce davkoplačevalci. — Pred nekaj časa bila je na Dunaju deputacija rusinskih kmetov in duhovnikov, ki je prišla k svojemu vladarju iskat pomoči za svoj zatirani narod. Takrat se je jezil ministerski predsednik nad deputacijo, da si napravljajo nepotrebne (?) stroške, katere so pa člani deputacije sami plačali. Ali je bilo stroškov 10.000 gld.? Kedo vé? 200 galiških kmetov je bilo prisiljenih vsled revščine zapustiti svoje domovino in si iskati kruha v daljni Braziliji. Na avstrijski meji pri Kormonsu jih je zavrnila mejna straža. Poslali so jih po »šubu« nazaj v njihovo revno domovino, kjer bodo morali še nadalje umirati gladi. Menimo, da bi bil Lvovski mestni zbor veliko boljše delo storil, če bi bil daroval tistih 10.000 za uboge kmete, kakor pa za brezkoristno in potratno slavnost. Tukaj se nam zopet zrcalijo sedanje razmere. Na eni strani razkošnost na ljudski račun, na drugi pa uboštvo na račun mogotcev.

Skrb za reveže. Po občinah na Nemškem skrbé občine na ta način za zapuščene sirote ali za obnemogle reveže, da jih na dražbi oddajo tistemu, ki jih

vsprejme za najmanjšo svoto. Tako delajo n. pr. občine v Izarski in ajtraški dolini na Bavarskem in dru-god. Kaj vprašuje naš kapitalistični čas, je-li se to spo-dobi, je-li se smé po božji podobi vstvarjeni človek, ki ima nevmerjočo dušo, jednati z blagom in živino. To ravnanje je nov dokaz, da se v naših dneh popolnoma obnavlja stara poganska sužnost.

Vboštvo v Avstriji. Na občnem zboru avstrijske družbe za naseljevanje, je podpredsednik označil sledeče: V letu 1893 je bilo na Dunaju 100.000, v vsej Dolenji Avstriji pa 350.000 brezposelnih ljudi. Od leta 1885 do 1889 se je pa eksekuciji prodalo 51.000 kmetijskih po-sestev. Te številke nam jasno kažejo smer potaplajoče se ladije.

Listnica uredništva.

(Delaven in Jožku v odgovor.) Ne v moji, ne v gospoda dr. Kreka glavi se ni rodil dotični delavec, ki so ga socialisti za-voljo njegovega mišljenja hoteli odgnati od dela, marveč dela pri g. Janežu v tovarni za usnje v Ljubljani sv. Petra predmestju in se piše I. Stefan. — Kar se laži tiče, ki jo nam očitaš, mislim, da je ni v nobenem čifutskem listu toliko, kakor v »Delavcu«, kar nam spričuje to, da se ga sami vaši pristaši sramujejo in da je bil za-voljo laži že obsojen. Nam se še ni izkazala niti najmanjša neres-nica. Ali si razumel? Mi se ne borimo v resnici za ljudski blagor, tako piše »Delavec«. O tem naj sodijo le naši delavci, ki dobro vedó, kje dobijo pomoč v sili in kdo se za nje poteguje in deluje. Vprašal bi le Jožka, naj vendar on enkrat pové v svojem »Delavcu«, koliko imajo na Slovenskem že delavci pokazati od socialne de-mokracije v teku 20 let?

Kar se tiče predilnice, vé cela Ljubljana, kake razmere vla-dajo v nji; in kolikor je v naših močeh smo in bomo se storili za te svoje sodelavce. Pozivljem pa Jožka, da bi tudi on pomagal s svojimi socialno-demokratskimi zakladi, zakladi za zboljšanje delav-cov v ljubljanski predilnici, ker tudi on je v tesni zvezi z njo in tudi njega veže dolžnost, da pomaga vzlasti delavkam; ravno tiste delavke, ki tako malo zaslužijo, pritrgovale so si od svojih ust grizljaj kruha, da je nekoliko lažje in več let trgal hlače na šolskih klopih in se naučil malo več kot podpisati svoje ime, in da zna tudi to smešiti in zaničevati, kar je najsvetejšega. Dobro bi pa bilo, da bi si najprej svoje stanje zboljšal, (če ravno je v social demo-kratski službi), ker tudi na Dunaju se Jožku ne godi predobro; mu je še zmiraj dobra kranjska kašica in ješpreček, čeravno je v zvezi z ljubljansko predilnico. Zaradi volivne preosnove je dovolj jasno povedano na drugem mestu. Posebno svetujemo Jožku, naj nikar ne spravljaja takih neumnostij v svoj list, ki mu jih noben ne verjame kot n. pr. zadnjega »Delavca« trditev, da krščansko so-cijalna stranka v Ljubljani propada in da sta pri nji le še dr. Krek, Gostinčar & comp. Take budalosti so podobne popotniku, ki si z življanjem dela »korajžor«.

Te pozdravi nekdanji součenec in ti obljubi drugokrat več, ako te bo še srbelo. Urednik.

JANEZ ŽELEZNIKAR

Ljubljana, Medene ulice št. 1

priporoča svojo zalogo mnogovrstnega blaga za do-mače obleke za moške in ženske. 24-2

Preč. duhovščini in občinstvu se pri-poročam v izdelovanje vsakovrstne ob-leke po nizki ceni z dobro postrežbo

Fran Pavšner

krojač

24-4

Valvazorjev trg štev. 4
v Ljubljani.

Prihodnja številka Glasnika izide 12. marcija.